

TES
GERITSEN
SUVENIR

Preveo
Nikola Pajvančić

■ Laguna ■

Naslov originala

Tess Gerritsen
THE KEEPSAKE

Copyright © 2008 by Tess Gerritsen

Translation Copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Adamu i Džoši,
za koje sunce istinski sija*

Svaka mumija je istraživački poduhvat, nepoznati kontinent koji tek treba da otkrijete.

Dr Džonatan Elajas, egiptolog

JEDAN

On dolazi po mene.

Osećam to u kostima. Osećam to u vazduhu, jasno je kao mirisi vrelog peska, mirisnih začina i znoja stotina ljudi koji teško rade na suncu. To su mirisi zapadne egipatske pustinje, i za mene su još živi, mada je ta zemlja na drugoj strani sveta u odnosu na mračnu sobu u kojoj sada ležim. Proteklo je petnaest godina otkako sam hodala pustinjom, ali kada sklopim oči, istog trena sam ponovo tamo, stojim na ivici logora, pored šatora, i gledam ka libijskoj granici i zalsku sunca. Vetar je ječao ženskim glasom kada je zaduvalo sa vadija. Još čujem udarce budaka i grebanje lopata, mogu da zamislim vojsku kopača Egipćana kako vredni kao mravi vrve nalazištem, vuku korpe od slame pune zemlje. Tada mi se činilo, dok sam stajala u pustinji pre petnaest godina, da sam glumica u filmu o pustolovini neke druge osobe. Ne u sopstvenoj. To zasigurno nije bila pustolovina kakvu bi trebalo da doživi jedna tiha devojka iz gradića Indio u Kaliforniji.

Svetla automobila u prolazu blešte mi kroz sklopljene očne kapke. Otvaram oči i Egipat nestaje. Više ne stojim u pustinji i ne gledam u nebo sa zalaskom sunca boje modrice. Umesto toga sam ponovo na drugoj strani sveta, ležim u svojoj mračnoj sobi u San Dijegu.

Ustajem iz kreveta i bosonoga idem do prozora da pogledam na ulicu. To je oronula četvrt sa istovetnim kućicama, izgrađenim pedesetih godina prošlog veka, pre nego što je američki san počeo da podrazumeva mini-vile i garaže za tri automobila. Ima nečeg poštenog u tim skromnim ali stabilnim kućama, sagrađenim ne da ostave utisak već da pruže utočište, i tu se osećam bezbedno i anonimno. Samo još jedna samohrana majka što pokušava da odgaji buntovnu kćerku, koju drma pubertet.

Virim kroz zavese i vidim tamni automobil kako usporava malo dalje niz ulicu. Zaustavlja se uz ivičnjak i farovi se gase. Gledam, čekam da vozač izađe, ali se niko ne pojavljuje. Vozač dugo samo sedi za volanom. Možda sluša radio ili se možda posvađao sa ženom i sada se boji da joj izađe na oči. Možda su u tom automobilu ljubavnici koji nemaju kuda drugde da odu. Mogu da smislim mnogo objašnjenja koja ne uznemiravaju, a ipak mi se koža naježila od naleta vrele strave.

Tren kasnije, svetla na automobilu se uključuju i on odlazi niz ulicu.

Čak i pošto je nestao iza ugla, još sam sva napeta i stežem zavesu vlažnom šakom. Vraćam se u krevet i znojava ležim na pokrivaču, ali ne mogu da zaspim. Mada je topla julska noć, zatvorila sam prozor, a i svojoj kćerki Tari sam naredila da isto uradi u svojoj sobi. Tari me, međutim, često ne sluša.

Svakog dana me sluša sve manje.

Sklapam oči, i kao i uvek, vraćaju se slike Egipta. Moje misli se većito vraćaju Egiptu. Čak i pre nego što sam kročila na njegovo tlo, sanjala sam o njemu. Bilo mi je šest godina kada sam ugledala fotografiju Doline kraljeva na naslovnoj strani časopisa *Nešanel džiografik*, i smesta sam osetila bliskost, kao da gledam poznato, voljeno lice koje sam gotovo zaboravila. To je ta zemlja predstavljala za mene – voljeno lice koje sam čeznula da ponovo vidim.

A kako su se godine nizale, udarila sam temelje svog povratka. Radila sam i studirala. Dobila sam stipendiju za Stanford, a tamo sam skrenula na sebe pažnju profesora koji me je svesrdno preporučio za letnji posao na arheološkom nalazištu u egipatskoj zapadnoj pustinji.

U junu, na kraju druge godine studija, ukrcala sam se u avion za Kairo.

Čak i sada, u tami svoje sobe u Kaliforniji, prisećam se kako su me oči bolele od bleštavog sunca na belo usijanom pesku. Osećam miris kreme za sunčanje na koži i peckanje pustinjske prašine koju mi vetar nanosi na lice. Od tih uspomena sam srećna. U ruci sam imala lopaticu, sunce mi je peklo ramena, i činilo mi se da su se svi moji devojački snovi ostvarili.

Koliko samo brzo snovi mogu da se pretvore u košmare. U avion za Kairo sam ušla kao srećna studentkinja. Tri meseca kasnije, vratila sam se kući kao neka sasvim druga žena.

Iz pustinje se nisam vratila sama. Pratilo me je čudovište.

Oči mi se naglo otvaraju u tami. Je li to bio zvuk koraka? Škripa vrata koja se otvaraju? Ležim na mokrim čaršavima, a srce mi silno tuče u grudima. Bojim se da ustanem iz kreveta i bojim se da ostanem da ležim.

Nešto u ovoj kući nije kako treba.

Posle godina skrivanja, znam da nikako ne smem da ignorišem šapate upozorenja u glavi. Te žustre šapate koji su jedini razlog što sam još živa. Naučila sam da obraćam pažnju na svaku nepravilnost, svaki drhtaj nemira. Primećujem nepoznate automobile kako prolaze mojom ulicom. Naglo se trgnem ako neki kolega spomene da se neko nepoznat raspitivao za mene. Smišljam složene planove za bekstvo i pre nego što će mi zatrebati. Moj sledeći potez već je spreman. Za dva sata kćerka i ja možemo preći granicu sa Meksikom, sa novim identitetima. Naši pasoši, sa novim imenima, već su u mom koferu.

Do sada je već trebalo da odemo. Nije trebalo da ovoliko čekamo.

Ali kako da ubediš četrnaestogodišnju devojčicu da ostavi društvo? Tari je ozbiljan problem; ona ne razume opasnost koja nam preti.

Otvaram noćni ormarić i vadim pištolj. Nemam dozvolu za njega, i zbog toga sam nervozna, što držim oružje u kući u kojoj živi dete. Ipak, posle šest nedelja vežbanja u streljani, znam da ga koristim.

Bosa, tihim koracima izlazim iz sobe i krećem hodnikom, pored kćerkinih zatvorenih vrata. Obilazim sve kao hiljadu puta ranije, uvek u tami. Kao svaka lovina, najbezbednije se osećam u mraku.

U kuhinji pregledam prozore i vrata. U dnevnoj sobi činim isto. Sve je bezbedno. Vraćam se hodnikom i zastajem pred kćerkinim vratima. Tari je postala opsednuta privatnošću, ali njena vrata ne mogu da se zaključaju i to joj nikada neću dozvoliti. Uvek mora postojati mogućnost da pogledam unutra, da vidim je li bezbedna.

Vrata glasno škripe dok ih otvaram, ali je to neće probuditi. Kao i većina tinejdžera, kad spava kao da je pala u

komu. Prvo što primećujem jeste povetarac, pa uzdišem. Tari me nije poslušala i ostavila je prozor širom otvoren, kao i mnogo puta ranije.

Unošenje pištolja u kćerkinu sobu deluje mi kao sveto-grđe, ali moram da zatvorim taj prozor. Zakoračujem i zastajem pored kreveta, gledam je kako spava, slušam ravnomerni ritam njenog disanja. Sećam se kako sam je prvi put videla, crvenu i uplakanu, u doktorovim rukama. Porođaj je trajao osamnaest sati, i bila sam toliko iscrpna da sam jedva mogla da dignem glavu sa jastuka. Međutim, dovoljan je bio samo jedan pogled na moju bebu pa da znam kako bih ustala iz kreveta i borila se protiv čitave čete napadača, samo da je zaštitim. To je bio trenutak kada sam shvatila kako će se zvati. Pomislila sam na reči uklesane u veliki hram kod Abu Simbela, reči koje je izabrao Ramzes Veliki da njima izrazi ljubav prema svojoj ženi

NEFERTARI, ZA KOJU SUNCE SIJA

Moja kći Nefertari jedina je dragocenost koju sam donela sa sobom iz Egipta. I užasno se bojim da je ne izgubim.

Tari je umnogome nalik na mene. Kao da gledam samu sebe kako spavam. Sa deset godina je već umela da čita hijeroglif. Sa dvanaest je znala da nabroji sve dinastije do Ptolomeja. Vikende provodi obilazeći Muzej čoveka. Ona je po svemu moj klon, a kako godine prolaze, na njenom licu, u njenom glasu, i najvažnije od svega, u njenoj duši, ne pojavljuju se znaci njenog oca. Ona je moja kćerka, samo moja, neokaljana zlom koje ju je začelo.

Ona je, međutim, i normalna četrnaestogodišnjakinja, i to me poslednjih nedelja muči, dok osećam kako nam se tama približava, dok svake noći ležim budna i pazim hoću

li čuti korake čudovišta. Moja kćerka nije svesna opasnosti zato što sam sakrila istinu od nje. Želim da odraste snažna i neustrašiva, ratnica koja se ne boji senki. Ona ne razume zašto ja noću obilazim kuću, zašto zatvaram prozore i proveravam vrata. Misli da previše brinem, i to je istina: ja brinem za nas obe, da očuvam iluziju kako je na svetu sve u redu.

Tari zaista veruje da je tako. Njoj se sviđa San Dijego i jedva čeka polazak u srednju školu. Uspela je ovde da nađe društvo, a neka se dobro čuva roditelj koji pokušava da se umeša između tinejdžerke i njenog društva. Uporna je i tvrdoglava isto koliko ja, i da nije njenog otpora, otišle bismo iz grada još pre nekoliko nedelja.

Kroz prozor duva povetarac, i ledi mi znoj na koži.

Spuštam pištolj na noćni stočić i prilazim prozoru da ga zatvorim. Načas oklevam i udišem svež vazduh. Napolju se spustila tiha noć i čuje se samo zujanje komaraca. Osećam ubod u obraz. Značaj tog ujeda komarca postaje mi jasan tek pošto sam zatvorila prozor. Osećam ledeni dah panike kako mi se širi niz kičmu.

Na prozoru nema mreže za komarce. *Gde je mreža?*

Tek tada osećam zlokobno prisustvo. Dok sam stajala i s ljubavlju gledala svoju kćerku, *ono* je gledalo mene. Oduvek je gledalo, čekalo pravi čas, čekalo priliku da napadne. Sada nas je našlo.

Okrećem se i gledam u zlo.

DVA

Doktorica Mora Ajls nije mogla da odluči treba li da ostane ili da pobjegne.

Zadržala se u senci parkinga bolnice Pilgrim, podalje od svetala reflektora, van kruga televizijskih kamera. Nije željela da je primete, a većina lokalnih reportera bi prepoznala naočitu ženu koja je zbog bledega lica i ravno ošišane crne kose stekla nadimak Kraljica Mrtvih. A ipak niko nije primetio Morin dolazak i nijedna kamera nije se okrenula ka njoj. Umesto toga je desetak novinara bilo potpuno usredsređeno na beli kombi koji se upravo zaustavio ispred ulaza u bolnicu i iz koga su izneli slavnu putnicu. Zadnja vrata su se otvorila i oluja bliceva obasjala je noć kada su čuvenu pacijentkinju pažljivo digli iz kombija i smestili na bolnička kolica. Bila je to medijska zvezda čija je novostečena slava daleko premašivala slavu jedne medicinske istražiteljke. Noćas je Mora prosto bila deo opčinjene publike, okupljene iz istog razloga zbog koga su se reporteri okupili ispred bolnice te tople nedeljne noći, kao pomahnitale obožavateljke.

Svi su želeli da makar na tren ugledaju Madam Iks.

Mora se mnogo puta ranije nosila sa novinarima, ali ju je zapenušana glad ovog čopora uznemirila. Znala je da će, ako im pred oči iskrnsne neki novi plen, očas posla preusmeriti pažnju, a noćas se već osećala emocionalno izubijana i ranjiva. Pomislila je da izbegne gužvu tako što će se vratiti i sesti u auto. Međutim, kod kuće ju je čekala samo tišina, i možda previše vina da joj pravi društvo u noći u kojoj Danijel Brofi to ne može. U poslednje vreme je bilo previše takvih noći, ali to je bila pogodba na koju je pristala kada se zaljubila u njega. Srce odlučuje ne obazirući se na posledice. Ono ne uzima u obzir usamljene noći koje slede.

Kolica sa Madam Iks otkotrljale su se u bolnicu i čopor reportera je pojurio za njima. Kroz staklena vrata Mora je videla jarka svetla i uzbuđena lica, dok je ona napolju na parking stajala sama.

Ušla je u bolnicu za gomilom.

Kolica su se kotrljale kroz prijemni deo, pored posetilaca koji su zapanjeno zurili, pored uzbuđenog bolničkog osoblja koje je čekalo sa spremnim telefonima, da snima. Povorka je nastavila dalje, skrenula u hodnik ka odeljenju za dijagnostičko snimanje. Međutim, kroz unutrašnja vrata mogla su da nastave samo kolica. Bolnički službenik u odelu i s kravatom zakoračio je napred i zaustavio reportere.

„Bojim se da ćete ovde morati da stanete“, rekao je. „Znam da svi želite da ovo gledate, ali je prostorija veoma mala.“ Digao je ruke da utiša razočarano gundanje. „Ja sam Fil Lord, predstavnik za odnose sa javnošću bolnice Pilgrim i nama je izuzetno drago da učestvujemo u ovoj studiji zato što nam pacijent poput Madam Iks dolazi tek svakih, pa, dve hiljade godina.“ Osmehnuo se kada je usledio očekivani smeh. „Kompjuterizovana tomografija neće dugo potrajati, pa ako

ste spremni da čekate, neko od arheologa će odmah posle doći da objavi rezultate.“ Okrenuo se ka bledom četrdesetogodišnjaku koji se bio povukao u ugao, kao da se nada da ga neće primetiti. „Doktore Robinsone, pre nego što počnemo, hoćete li vi da kažete neku reč?“

On bi očigledno radije učinio bilo šta drugo nego da se obrati toj gomili, ali je hrabro udahnuo, zakoračio napred i gurnuo naočare nazad na kukasti nos. Taj arheolog nimalo nije ličio na Indijanu Džonsa. Bio je proćelav i pre je izgledao kao računovođa, dok je škiljio isteran na jarku svetlost reflektora. „Ja sam doktor Nikolas Robinson“, rekao je. „Ja sam kustos...“

„Doktore, je l' može malo glasnije?“, doviknuo je jedan reporter.

„O, izvinite.“ Doktor Robinson se nakašljao. „Ja sam kustos muzeja Krispin, ovde u Bostonu. Izuzetno smo zahvalni bolnici Pilgrim što nam je toliko velikodušno ponudila da uradi ovaj CT sken Madam Iks. To je izuzetna prilika da zavirimo u prošlost, a sudeći po brojnosti okupljenih, vi ste jednako uzbuđeni kao mi. Moja koleginica, doktorka Džozefina Pulčilo, egiptolog, izaći će da razgovara sa vama pošto se skeniranje završi. Ona će objaviti rezultate i odgovoriti na sva vaša pitanja.“

„Kada će Madam Iks biti izložena za javnost?“, doviknuo je jedan izveštač.

„Očekujem za jedno nedelju dana“, odgovorio je Robinson. „Nova postavka je dovršena i...“

„Ima li nagoveštaja o njenom identitetu?“

„Zašto ranije nije izlagana?“

„Je li moguće da je kraljevskog porekla?“

„Ne znam“, odgovorio je Robinson, brzo trepćući od tolikih rafalnih pitanja. „Tek treba da potvrdimo da je žensko.“

„Našli ste je pre šest meseci a još ne znate njen pol?“

„Te analize umeju da potraju.“

„Meni bi jedan pogled bio dovoljan“, rekao je reporter i gomila se nasmejala.

„Nije to tako jednostavno kao što mislite“, rekao je Robinson, a naočare su mu ponovo skliznule niz nos. „Posle dve hiljade godina, ona je izuzetno krta i s njom se mora postupati izuzetno oprezno. Meni su živci otišli već zato što smo je noćas prevezli u onom kombiju. Naš prvi prioritet, kao muzeja, jeste očuvanje. Sebe doživljavam kao njenog zaštitnika i dužnost mi je da je sačuvam. Zato nismo žurili da dogovorimo ovo skeniranje sa bolnicom. Mi radimo sporo i radimo brižljivo.“

„Šta očekujete da saznate iz ovog skeniranja, doktore Robinsone?“

Robinsonovo lice se iznenada ozarilo od entuzijazma. „Šta ćemo da saznamo? Pa sve! Njene godine, njeno zdravstveno stanje. Način na koji je očuvana. Ako imamo sreće, možda čak otkrijemo i uzrok njene smrti.“

„Je li zato prisutna medicinska istražiteljka?“

Čitava grupa se okrenula, poput stvorenja sa mnoštvom očiju, pa se zagledala u Moru, koja je stajala na kraju prostorije. Kada su se televizijske kamere uperile u nju, osetila je poznati poriv da ustukne.

„Doktoro Ajls“, doviknuo je jedan novinar, „jeste li vi ovde da biste postavili dijagnozu?“

„Zašto je u ovo umešana služba medicinskog istražitelja?“ upitao je drugi.

To pitanje je zahtevalo trenutani odgovor, pre nego što se u medijima sve iskrivi.

Mora odlučno reći: „Služba medicinskog istražitelja nije umešana u ovo. Noćas ovde nisam po službenoj dužnosti.“

„Ali ipak ste tu“, rekao je plavi lepotan sa Kanala 5, koji se Mori nikada nije svidao.

„Na poziv muzeja Krispin. Doktor Robinson je mislio da bi bilo korisno da čuju sud i jednog medicinskog istražitelja. Zato me je prošle nedelje pozvao i pitao hoću li da posmatram skeniranje. Verujte mi, svaki patolog bi tu priliku oberučke prihvatio. Madam Iks me opčinjava isto koliko i vas, i jedva čekam da je upoznam.“ Značajno je pogledala kustosa. „Zar nije vreme da počnemo, doktore Robinsone?“

Time mu je omogućila priliku za beg, i on ju je jedva dočekao. „Da. Da, vreme je. Pođite sa mnom, doktorko Ajls.“

Probila se kroz gomilu i ušla za njim u odeljenje za snimanje. Kada su se vrata za njima zatvorila i odvojila ih od novinara, Robinson je duboko uzdahnuo.

„Gospode, što meni ne ide obraćanje javnosti“, rekao je. „Hvala vam što ste prekinuli to mučenje.“

„Imala sam prilike da vežbam. I previše.“

Rukovali su se pa je on rekao: „Drago mi je što smo se napokon upoznali, doktorko Ajls. Gospodin Krispin je takođe želeo da vas upozna, ali je pre nekoliko meseci operisao kuk i još nije u stanju da dugo stoji. Zamolio me je da vas pozdravim.“

„Kada ste me pozvali, niste me upozorili da ću morati da prođem kroz onu rulju.“

„Mislite na novinare?“ Robinson joj je uzvratio bolnim pogledom. „Oni su nužno zlo.“

„Nužno za koga?“

„Za opstanak našeg muzeja. Otkako su objavljene vesti o Madam Iks, prodaja karata se udesetostručila. A još je nismo ni izložili.“

Robinson ju je poveo u lavirint hodnika. Te nedelje uveče, odeljenje za dijagnostičko snimanje bilo je tiho, a sobe kraj kojih su prolazili bile su mračne i prazne.

„Ovde će biti pomalo tesno“, rekao je Robinson. „Ima mesta tek za nekoliko ljudi.“

„Ko će još da posmatra?“

„Moja koleginica Džozefina Pulčilo; radiolog, doktor Brajer i tehničar za kompjuterizovanu tomografiju. O, biće tu i snimatelji.“

„Vi ste ih doveli?“

„Ne. Oni su sa kanala *Diskaveri*.“

Iznenadaeno se nasmejala. „E sad sam *stvarno* impresionirana.“

„Mada, to znači da moramo da pazimo šta pričamo.“
Zaustavio se ispred vrata sa natpisom *Kompjuterizovana tomografija* pa je tiho rekao: „Mislim da su već počeli sa snimanjem.“

Tiho su se ušunjali u sobu za posmatranje CT skeniranja, gde se nalazila televizijska ekipa, koja je zaista snimala doktora Brajera kako objašnjava tehnologiju koju će upotrebiti.

„CT je skraćenica od 'kompjuterizovana tomografija'. Naš aparat emituje rendgenske zrake na subjekat iz hiljadu različitih uglova. Računar obrađuje te informacije i stvara tro-dimenzionalnu sliku unutrašnje anatomije. To ćete videti na monitoru. Izgledaće kao niz poprečnih preseka, kao da sečemo telo na reznjeve.“

Snimanje se nastavilo, a Mora je prišla prozoru za posmatranje. Tu je, kroz staklo, prvi put videla Madam Iks.

U prefinjenom svetu muzeja, egipatske mumije su neprikosnovene rok zvezde. Oko vitrina u kojima se one nalaze obično ćete videti okupljene đake, sa licima priljubljenim uz staklo, sve opčinjene retkim susretom sa smrću. Savremene oči retko imaju prilike da vide izložen ljudski leš, sem u prihvatljivom obliku mumije. Javnost voli mumije, i Mora tu nije bila nikakav izuzetak. Zurila je, opčinjena, iako je

zapravo videla samo zavežljaj u ljudskom obliku, prekriven slojevima prastarog platna, kako leži u otvorenom sanduku. Preko lica je imala masku sa naslikanim licem žene zanosnih tamnih očiju.

Međutim, onda je Morinu pažnju privukla druga žena u sobi za skeniranje. Mlada žena je na rukama imala pamučne rukavice, naginjala se iznad sanduka i vadila je kuglice od stiropora koje su se nalazile oko mumije. Oko lica su joj padali crni uvojci. Ispravila se i bacila kosu, otkrivši oči jednako tamne i upečatljive kao one na masci. Njeno mediteransko lice se lako moglo videti na oslikanim zidovima egipatskog hrama, ali joj je odeća bila sasvim savremena: tanke farmerke i majica s natpisom *Live Aid*.

„Prelepa je, zar ne?“, prošaputao je doktor Robinson. Stao je pored More i ona se upitala priča li on to o Madam Iks ili o mladoj ženi. „Izgleda kao da je u odličnom stanju. Samo se nadam da je telo unutra jednako očuvano kao ovi zavoji.“

„Šta mislite, koliko je stara? Imate li neku procenu?“

„Uzorak spoljnog omotača smo poslali na datiranje ugljenikom 14. Na to nam je manje-više otišao čitav budžet, ali je Džozefina uporno to zahtevala. Rezultati kažu drugi vek pre nove ere.“

„To je doba Ptolomeja, zar ne?“

On je odgovorio zadovoljnim osmehom. „Znači poznajete egipatske dinastije.“

„Na studijama mi je glavni predmet bila antropologija, ali se bojim da ne pamtim mnogo sem Ptolomeja i plemena Janomamo.“

„Svejedno, impresioniran sam.“

Zagledala se u umotano telo, čudeći se kako je ono što počiva u tom sanduku starije od dve hiljade godina. Kakvo je samo putovanje prevalilo, preko okeana, preko milenijuma,

da bi završilo na stolu za skeniranje u bostonskoj bolnici, izloženo pogledima radoznalaca. „Ostavićete je u sanduku tokom skeniranja?“, upitala je.

„Želimo da je dodirujemo što je manje moguće. Sanduk neće nikako smetati. Svejedno ćemo dobro videti šta se krije ispod tog platna.“

„Znači do sada niste čak ni virnuli?“

„Mislite, jesam li *odmotao* neki njen deo?“ Njegove blage oči se užasnuto razrogačiše. „Gospode, nikako. Arheolozi bi to možda uradili pre stotinu godina, i zato su i oštetili tolike uzorke. Ispod tih zavoja verovatno postoje slojevi smole, pa oni ne mogu tek tako da se odmotaju. Možda će morati da se skidaju deo po deo. To ne samo da je destruktivno već je i izraz nepoštovanja. Ja to nikada ne bih uradio.“ Kroz prozor je pogledao mladu tamnokosu ženu. „A i Džozefina bi me ubila da to uradim.“

„To je vaša koleginica?“

„Da. Doktorka Pulčilo.“

„Izgleda kao da joj je jedno šesnaest godina.“

„Tako je. Ali je pametna kao pčelica. Ona je sredila ovo skeniranje. A kada je pravna služba bolnice pokušala da ga spreči, Džozefina je uspela da stvar izgura do kraja.“

„Zašto bi se pravna služba bunila?“

„Ozbiljno pitate? Zato što ova pacijentkinja nije mogla da bolnici potpiše izjavu o saglasnosti.“

Mora se nasmejala od neverice. „Želeli su izjavu o saglasnosti jedne *mumije*?“

„Pravnici se drže propisa kao pijan plota. Čak i kada je pacijentkinja pokojna već 2000 godina.“

Doktorka Pulčilo je uklonila sav materijal za pakovanje, pa im se pridružila u sobi za posmatranje i zatvorila vrata.

Mumija je sada ležala izložena u sanduku i čekala prvi baraž rendgenskih zraka.

„Doktore Robinsone?“, reče tehničar, sa prstima iznad tastature. „Pre nego što počnemo sa skeniranjem, moramo da unesemo neophodne podatke o pacijentu. Koji datum rođenja da upišem?“

Kustos se namrštitio. „Uf. Zar je datum rođenja stvarno neophodan?“

„Ne mogu da počnem skeniranje dok ne popunim sve rubrike. Pokušao sam da stavim godinu nula, ali kompjuter neće to da prihvati.“

„Zašto ne stavimo jučerašnji datum? Neka bude stara jedan dan.“

„Dobro. Sada moram da unesem pol. Muško, žensko ili 'drugo'.“

Robinson zatrepta. „Postoji *drugo*?“

Tehničar se naceri. „Nikada nisam imao prilike da označim tu stavku.“

„Pa, onda, hajde da je sada upotrebimo. Na masci je naslikano žensko lice, ali se nikad ne zna. Pre skeniranja ne možemo biti sigurni u pol.“

„Dobro“, reče doktor Brajer, radiolog. „Možemo da počnemo.“

Doktor Robinson klimnu glavom. „Idemo.“

Okupili su se oko računarskog monitora, čekajući pojavljivanje prvih slika. Kroz prozor su videli kako se sto pokreće i glava Madam Iks ulazi u otvor nalik na krofnu, gde su je rendgenski zraci bombardovali iz mnogih uglova. Kompjuterizovana tomografija nije nova medicinska tehnologija, ali je njeno korišćenje u arheologiji počelo relativno nedavno. Niko u toj prostoriji nikada ranije nije gledao CT skeniranje mumije, i dok su se tiskali oko monitora, Mora je bila svesna

televizijske kamere uperene u njihova lica, spremne da zabeleži reakcije. Nikolas Robinson je stajao iza nje i ljuljao se napred-nazad na vrhovima prstiju, zračeći dovoljno nervozne energije da zarazi sve u sobi. Mora je osetila kako i njoj puls ubrzava dok je izvijala vrat da bolje vidi monitor. Prva slika koja se pojavila izmamila je samo nestrpljive uzdahe.

„To je samo spoljašnjost sanduka“, rekao je doktor Brajer.

Mora je pogledala Robinsona i videla da je stisnuo usne toliko da su se pretvorile u tanke crte. Hoće li se ispostaviti da je Madam Iks tek prazan svežanj krpa? Doktorka Pulčilo, koja je stajala pored njega, izgledala je jednako napeto. Stezala je naslon radiologove stolice dok je zurila preko njegovog ramena, čekajući sliku nečega prepoznatljivo ljudskog, nečega što će potvrditi da se unutar tih zavoja nalazi telo.

Sledeća slika je sve promenila. Bio je to zapanjujuće sjanjan disk i u trenu kada se pojavio, svi posmatrači su huknuli uglas.

Kost.

Doktor Brajer je rekao: „To je gornji deo kranijuma. Čestitamo, sada je jasno da ovde imate stanara.“

Robinson i Pulčilova su veselo pljesnuli jedno drugo po ramenu. „To smo i čekali!“, rekao je on.

Pulčilova se nacerila. „Sada napokon možemo da dovršimo postavku.“

„Mumije!“ Robinson je zabacio glavu pa se nasmejao. „Svi vole mumije!“

Na ekranu su se pojavili novi odsecci, i oni su se ponovo zagledali u monitor, dok se iscrtavao veći deo kranijuma, čija unutrašnjost nije bila ispunjena moždanom materijom, već zamršenim trakama, koje su izgledale kao klupko crva.

„To su platnene trake“, zadržano je prošaputala doktorka Pulčilo, kao da je to nešto najlepše što je u životu videla.

„Nema moždane materije“, rekao je tehničar.

„Ne, mozak su obično vadili.“

„Je li istina da su gurali kuku kroz nos i tako vadili mozak?“, upitao je tehničar.

„Pa, skoro. Mozak ne može da se zaista tako izvadi, pošto je premekan. Verovatno su koristili neki instrument da ga izmešaju i pretvore u tečnost. Onda bi nagnuli telo tako da mozak iscuri na nos.“

„Čoveče, pa to je odvratno“, reče tehničar. Ipak je gutao svaku reč Pulčilove.

„Lobanju su nekada ostavljali praznu, a nekada su je punili platnenim trakama, kao što ovde vidite. I tamjanom.“

„Šta je uopšte tamjan? To sam se oduvek pitao.“

„Mirišljava smola. Potiče od jednog retkog afričkog drveta. U antičko doba je bio prava dragocenost.“

„Zato ga je jedan od tri mudraca doneo u Vitlejem.“

Doktorka Pulčilo klimnu glavom. „To bi bio dragocen dar.“

„Dobro“, reče doktor Brajer. „Spustili smo se sa očne šupljine. Ovde možete videti gornju vilicu, i...“ Zastao je i namrštio se zbog nečega neočekivano gustog.

Robinson prošapta: „Gospode bože.“

„To je nešto metalno“, reče doktor Brajer. „U usnoj duplji.“

„Mogla bi biti pozlata“, reče Pulčilova. „U grčko-rimskom periodu su ponekad stavljali zlatne jezike u usta.“

Robinson se okrenuo ka kameri, koja je beležila svaku reč. „Izgleda da u ustima postoji nekakav metal. To bi odgovaralo našem pretpostavljenom datumu iz grčko-rimskog perioda...“

„Šta je sad *ovo*?“, uskliknu doktor Brajer.

Morin pogled se brzo vrati na kompjuterski ekran. Unutar donje vilice mumije pojavila se svetla zvezda, i to je

zaprepastilo Moru, pošto nije trebalo da postoji kod dve hiljade godina starog leša. Nagnula se bliže, zureći u detalj koji jedva da bi izmamio neki komentar da je telo stiglo sveže na sto za autopsiju. „Znam da je nemoguće“, reče Mora tiho. „Ali znate na šta to liči?“

Radiolog klimnu glavom. „Izgleda kao zubna plomba.“

Mora se okrenula ka doktoru Robinsonu, koji je izgledao jednako zapanjeno kao i ostali prisutni. „Je li nekada nešto slično zabeleženo u egipatskoj mumiji?“, upitala je. „Drevne popravke zuba koje mogu ličiti na savremene plombe?“

On je odmahnuo glavom, razrogačenih očiju. „Ali to ne znači da Egipćani nisu bili u stanju to da urade. Njihova medicina bila je najnaprednija u antičkom svetu.“ Pogledao je koleginicu. „Džozefina, šta nam ti možeš reći o tome? To je tvoja oblast.“

Doktorica Pulčilo nije imala brz odgovor. „Postoje... postoje medicinski papirusi iz Starog kraljevstva“, rekla je. „Opisuju kako srediti klimave zube i napraviti zubne mostove. A postojao je i jedan vidar, čuven po veštini izrade zuba. Tako da znamo da su bili vrlo dovitljivi kada je reč o zubnoj nezi. Daleko ispred svog vremena.“

„Ali jesu li nekada pravili *ovakve* popravke?“, reče Mora i pokaza ekran.

Uzrujani pogled doktorke Pulčilo vratio se slici. „Ako jesu“, rekla je tiho, „ja za to ne znam.“

Na monitoru su se pojavile nove slike u nijansama sive, telo viđeno u poprečnom preseku, kao da ga je presekao nož za hleb. Mogli su da je bombarduju rendgenskim zracima iz svakog ugla, da je podvrgnu ogromnim dozama radijacije, ali ova pacijentkinja nije više morala da brine zbog raka, nije više morala da brine o štetnim posledicama. Dok

su rendgenski zraci nastavili da zasipaju njeno telo, nije se mogla zamisliti poslušnija pacijentkinja.

Uzdrman ranijim slikama, Robinson se sada izvio napred kao napet luk, spreman za sledeće iznenađenje. Pojavili su se prvi odsecci grudnog koša, sa praznom i crnom dupljom.

„Izgleda da su pluća izvađena“, rekao je radiolog. „U grudima vidim samo smežurani deo medijastinuma.“

„To je srce“, reče Pulčilova, sada mirnijim glasom. Bar je ono bilo očekivano. „Uvek su se trudili da ga ostave *in situ*.“

„Samo srce?“

Klimnula je glavom. „Smatrali su da se u njemu nalazi inteligencija, tako da ga nikada nisu odvajali od tela. U Knjizi mrtvih postoje tri posebne čini koje obezbeđuju da srce ostane na mestu.“

„A drugi organi?“, upitao je tehničar. „Čuo sam da su njih stavljali u posebne tegle.“

„To je bilo pre Dvadeset prve dinastije. Posle otprilike hiljadite godine pre nove ere, organe su delili u četiri zamotuljka i vraćali nazad u telo.“

„Znači, mogli bismo to da vidimo?“

„Da, ako je mumija iz doba Ptolomeja.“

„Mislim da mogu da procenim njenu starost u trenutku smrti“, rekao je radiolog. „Umnjaci su izbili, kranijalni šavovi su zatvoreni. Ali ne vidim nikakve degenerativne promene kičme.“

„Mlada odrasla osoba“, reče Mora.

„Verovatno mlađa od trideset pet godina.“

„U vreme u kome je živela, trideset pet godina je bilo poodmaklo srednje doba“, reče Robinson.

Skeniranje se nastavilo ispod grudnog koša, rendgenski zraci su prosecali kroz slojeve zavoja, kroz ljušturu suve

kože i kosti, i otkrili trbušnu duplju. Ono što je Mora videla unutra bilo je sablasno drugačije, nalik na obdukciju vanzemaljca. Na mestu gde je očekivala da će videti jetru i slezinu, želudac i gušteraču, nalazila su se klupka platna, nalik na zmije. Bio je to unutrašnji predeo iz koga je uklonjeno sve prepoznatljivo. Samo su svetli čvorovi kičmenih pršljenova govorili da je to zaista ljudsko telo, telo koje je ispražnjeno i napunjeno kao krpena lutka.

Anatomija mumije joj možda jeste bila strana, ali je za Robinsona i Pulčilovu ovo bio poznat teren. Dok su se pojavljivale nove slike, oboje su se nagnuli bliže i pokazivali pojedinosti koje su prepoznali.

„Evo“, reče Robinson. „Ovo su četiri platnena zamotuljka sa organima.“

„Dobro, sada smo u karlici“, rekao je doktor Brajer. Pokazao je dva bleđa luka. To su bile gornje ivice ilijačnog dela.

Odsečak po odsečak, kao u digitalnom striptizu, karlica se polako pojavljivala, kako je kompjuter prikupljao i obrađivao bezbrojne rendgenske zrake.

„Pogledajte otvor karlice“, reče doktor Brajer.

„Žensko je“, reče Mora.

Radiolog klimnu glavom. „Rekao bih da je to prilično jasno.“ Okrenuo se i iskezio dvoma arheolozima. „Sada i zvanično možete da je zovete Madam Iks. A ne Mister Iks.“

„A pogledajte pubičnu simfizu“, rekla je Mora, i dalje usredsređena na monitor. „Nema separacije.“

Brajer klimnu glavom. „Slažem se.“

„Šta to znači?“, upita Robinson.

Mora je objasnila: „Prilikom porođaja, prolaz deteta kroz karlični otvor može da razdvoji stidne kosti, na mestu gde se spajaju kod simfize. Izgleda da nije imala dece.“

Tehničar se nasmejao. „Vaša mumija nikad nije bila mama.“* Skeniranje se nastavilo ispod karlice pa su sada videli poprečni presek dve butne kosti okružene sparušanim mišićima butina.

„Nik, moramo da pozovemo Sajmona“, reče Pulčilova. „Verovatno čeka pored telefona.“

„Uf, potpuno sam zaboravio.“ Robinson izvadi mobilni i pozva svog šefa. „Sajmone, znaš šta sada gledam? Da, divna je. Plus, otkrili smo nekoliko iznenađenja, tako da će konferencija za štampu biti baš...“ U trenu je ućutao, a pogled mu se prikovao za ekran.

„Šta je to pobogu?“, izlete tehničaru.

Prizor koji je sada sijao na monitoru bio je toliko neočekivan da je u prostoriji zavladao tajac. Da je na stolu za skeniranje ležao živi pacijent, Mora bi lako prepoznala mali metalni predmet zariven u list, predmet koji je smrskao tanku fibulu. Ali taj komad metala nije mogao biti u nozi Madam Iks.

Meci nisu postojali u milenijumu u kome je Madam Iks živela.

„Je li to ono šta mislim da jeste?“, upita tehničar.

Robinson zavrte glavom. „Do toga je sigurno došlo posle smrti. Šta bi drugo moglo biti?“

„Dve hiljade godina posle smrti?“

„Saj... Sajmone, zovem te za minut.“ Robinson prekide vezu. Okrenuo se ka kamermanu i naredio: „Prekinite snimanje. Molim vas da *smesta* prekinete.“ Duboko je uzdahnuo. „U redu. U redu, hajde da... hajde da ovome pristupimo *logički*.“ Ispravio se i delovao je samopouzdanije kada mu je sinulo očigledno objašnjenje. „Često se dešavalo da lovci na

* Igra reči – na engleskom reči *mummy* (mumija) i *mommy* (mama) veoma slično zvuče. (Prim. prev.)

suvenire oštete mumije. Očigledno, neko je u ovu mumiju pucao. A konzervator je kasnije pokušao da popravi to oštećenje tako što ju je ponovo umotao u zavoje. Zato u zavoju ne vidimo ulaznu rupu.“

„Nije tako bilo“, reče Mora.

Robinson zatrepta. „Šta vam to znači? Sigurno nema drugog objašnjenja.“

„Oštećenje ove noge nije nastalo posle smrti. Desilo se dok je ova žena još bila živa.“

„To je nemoguće.“

„Bojim se da je doktorica Ajls u pravu“, reče radiolog. Pogledao je Moru. „Mislite na to što je došlo do pojave privremenog kalusa?“

„Šta to znači?“, upita Robinson.

„Znači da je slomljena kost već počela da zarasta kada je ova žena umrla. Živela je bar nekoliko nedelja posle povrede.“

Mora se okrenula ka kustosu. „Odakle potiče ova mumija?“

Robinsonu su naočare ponovo skliznule niz nos, i on je zurio iznad njih kao da je hipnotisan onim što je video u nozi mumije.

Na pitanje je odgovorila doktorica Pulčilo, jedva glasnije od šapata. „Nalazila se u podrumu muzeja. Nik... doktor Robinson ju je našao u januaru.“

„A kako je dospela u muzej?“

Pulčilova je odmahnula glavom. „To ne znamo.“

„Sigurno postoje neki papiri. Nešto u vašoj arhivi, što govori o njenom poreklu.“

„Za nju nema ničega“, reče Robinson, kada je napokon uspeo da progovori. „Krispinov muzej je star stotinu trideset godina i nedostaju mnogi papiri. Nemamo pojma koliko je dugo ležala u podrumu.“

„Kako ste je našli?“

Bez obzira na to što je prostorija bila klimatizovana, bledo lice doktora Robinsona orosio je znoj. „Pošto sam se zaposlio ovde pre tri godine, počeo sam da radim inventar kolekcije. Tako sam naišao na nju. Bila je u sanduku bez ikakvih oznaka.“

„A to vas nije iznenadilo? Što ste u jednom takvom sanduku našli retkost poput egipatske mumije?“

„Ali mumije *nisu* baš tolika retkost. U devetnaestom veku ste u Egiptu mogli da kupite mumiju za samo pet dolara, tako da su ih američki turisti donosili na stotine. Mogu se naći na tavanima i u prodavnicama antikviteta. Vlasnici izložbe nakaza u Najagara Folsu čak tvrde da u zbirci imaju kralja Ramzesa Prvog. Zato i nije toliko iznenađenje što smo našli mumiju u našem muzeju.“

„Doktoro Ajls?“, reče radiolog. „Imamo preliminarni snimak. Zanimaće vas.“

Mora se okrenula ka monitoru. Na ekranu se video standardni rendgenski snimak, kakav bi videla u svojoj mrtvačnici. Nije joj bio potreban radiolog da ga protumači.

„Sada nema nikakve sumnje“, reče doktor Brajer.

Ne. Nema baš nikakve sumnje. To je metak u nozi.

Mora je izvadila mobilni.

„Doktoro Ajls?“, reče Robinson. „Koga to zovete?“

„Tražim prevoz za mrtvačnicu“, odgovorila je. „Madam Iks je sada slučaj za medicinskog istražitelja.“

TRI

„Da li se to meni samo čini“, reče detektiv Bari Frost, „ili tebi i meni uvek zapadnu nenormalni slučajevi.“

Madam Iks je sasvim sigurno spadala u nenormalne slučajeve, mislila je detektivka Džejn Ricoli dok je vozila pored kombija TV stanica i skretala na parking službe medicinskog istražitelja. Bilo je tek osam ujutro, a hijene su se već okupile, crkavale su od želje za detaljima ovog slučaja, čiji je opis Džejn dočekala sumnjičavim smehom kada ju je Mora sinoć pozvala. Pošto je videla kombije TV stanica, Džejn je shvatila da je možda vreme da se uozbilji, vreme da razmotri mogućnost da ovo ipak nije neka složena smicalica koju joj je namestila medicinska istražiteljka izrazito nesklona duhovitostima.

Parkirala je i sedela, odmeravajući kombije, pitajući se koliko će još kamera čekati kada ona i Frost izađu iz zgrade.

„Ova bar neće da smrdi“, reče Džejn.

„Ali od mumija možeš da se razboliš, znaš.“

Džejn se okrenula ka svom partneru, čije je blede i dečaćko lice izgledalo istinski zabrinuto. „Kako da se razboliš?“, upitala je.

„Otkako je Alis otišla, mnogo gledam TV. Sinoć sam gledao jednu emisiju na *Diskaveriju*, o mumijama koje prenose one spore.“

„Ooo. Strašne spore.“

„Nije to šala“, bio je uporan on. „Stvarno od njih možeš da se razboliš.“

„Čoveče, nadam se da će se Alis brzo vratiti. Predozirao si se *Diskaverijem*.“

Izašli su iz automobila u tešku vlagu od koje se Džejnina ionako neposlušna kovrdžava kosa sada sva nakostrešila. Za četiri godine koje je provela kao detektivka u Odeljenju za ubistva, mnogo puta je ulazila u zgradu medicinskog istražitelja, klizala se po ledu u januaru, trčala kroz kišu u martu i gazila po usijanom pločniku u avgustu. Tih desetak koraka bili su joj dobro poznati, jednako kao i sumorno odredište. Nekada je verovala da će joj s vremenom postati lakše da prelazi taj put, da će jednog dana steći imunitet za užase koji unutra čekaju na stolu od nerđajućeg čelika. Međutim, otkako joj se pre godinu dana rodila kćerka Regina, smrt ju je užasavala više nego pre. Od majčinstva se ne ojača; ono donosi strah i ranjivost zbog onoga što vam smrt može oduzeti.

Danas, međutim, subjekat koji je čekao u mrtvačnici nije budio stravu, već zanimanje. Kada je Džejn zakoračila u čekionicu ispred niza obdukcionih sala, jedva je čekala da ugleda subjekat na stolu.

„Madam Iks“ je bilo ime koje je *Boston glob* nadenuo mumiji, pamtljiv nadimak koji nagoveštava zanosnu lepotu, tamnooku Kleopatru. Džejn je videla sasušenu ljušturu umotanu u krpe.

„Izgleda kao ljudska sarmica“, reče ona.

„Ko je ženska?“, upita Frost, zureći kroz prozor.

U prostoriji je bilo dvoje ljudi koje Džejn nije poznavala. Muškarac je bio visok i štrkljast, sa profesorskim naočarima navrh nosa. Mlada žena je bila sitna brineta koja je ispod lekarskog mantila na sebi imala farmerke. „To su sigurno arheolozi iz muzeja. Oboje je trebalo da budu prisutni.“

„Ona je arheolog? Čoveče.“

Džejn ga je razdražljivo ćušnula laktom. „Alis ode iz grada na par nedelja, a ti odmah zaboraviš da si oženjen čovek.“

„Samo nikada nisam zamišljao da neko ko se bavi arheologijom može da izgleda tako dobro.“

Obuli su nazuvke preko cipela, obukli bele mantile i ušli u laboratoriju.

„Hej, doktorke“, reče Džejn. „Je li ovo stvarno posao za nas?“

Mora se okrenula i pogled joj je, kao i obično, bio mrtav ozbiljan. Dok su se drugi patolozi ponekad šalili ili nešto ironično komentarisali pored stola za obdukcije, Mora se u prisustvu mrtvih gotovo nikada ne bi ni osmehnula. „To ćemo uskoro otkriti.“ Predstavila im je dvoje ljudi koje je Džejn videla kroz prozor. „Ovo je kustos muzeja, doktor Nikolas Robinson. I njegova koleginica, doktorica Džozefina Pulčilo.“

„Oboje radite u Krispinovom muzeju?“, upitala je Džejn.

„I veoma su nesrećni zbog onoga što sada nameravam da uradim“, reče Mora.

„To je destruktivno“, reče Robinson. „Sigurno postoji neki drugi način da saznate ono što vas zanima, a da je ne rasećete.“

„Zato sam i želela da budete prisutni, doktore Robinso-
ne“, reče Mora. „Da mi pomognete da oštećenja budu što manja. Poslednje što želim jeste da uništim nešto ovako drevno i dragoceno.“